

Löberöd den 17 okt. 1939.

Kosta h.d.
SK.

Då undertecknad genom Eders ärade kommittédamot
herr Kurt Frankman erhållit Svenska Dagbladet
vari Eders uppmaning att deltaga i folkminnestäflan
samma införd, vill jag med anledning härav "dra ett
litet strå till stackars"

Det sista stycket som högs å fältet kavades att "fänge
haren" de tre sista kärvarna som bundes kallades för "svens
och ~~haren~~ ^{härddog} tillsammans till en, denna "jättekärve"
kastades ~~in~~ överst å detta sista larset och kastades
till sist in i loggobret när den övriga säden var lossad
När någon frammande kom in på logan då fröskning
pågick, frågade fröskfolket om denna person ville "se
lokatten", ville han detta, vilket han säkert ej ville mer
än en gång, tog ~~de~~ en av fröskmammarna sin plöjel
så kvickt som möjligt och helt osynligt för den frammande
och kastade den bakifrån om den besöjades hals samt
klämdo till, och därefter försöka lyfta honom från gobret.

Nors ett par (nabors) grannar ovärmer kunde dit hända
att den ena eller kanske båda, under midsommarnatten
gingo osynliga för varandra, bort till sin oväns vaxande säd
och fanna så mycket som möjligt, dock utan att upprycka
något, detta kallades att ta (fingern) krafter av sin oväns
säd

såg då den grannen som ägde säden, att den var "dålig"
kort eller börja gulna någon tid efter denna natt
så trodde han att grannen tagit "finger" av hans växande
gröda, varföre han änt efter tog "finger" tillbaka.

Under midrommarnatten skulle de som kände sig "kranka"
sjuka rulla sig i daggen, detta skulle ske tre år i rad, annars
gjorde det ingen verkan

När någon av korna föddes till tjur, skulle man efter
hembornsten från tjuren, taga mannens byxor och slå kon
i bakdelen tre gånger, gjorde man detta skulle kon
föda en kvigkalv

Till folkminnesarkivet!

Här nedan följer prov på orlovsordel i gamla tider.
Kon te vöjtepågen W. P. Pivars, som ton ska han ha
sex soltna da i ugar å den spunde madfri, en skaptalös
kniv som inget bla r ve, en liadan ske så många
fräsko han skidry när han sover å fritt ljus när solen sken
Sibbatoda den fettkielfte Febergusti
adertonhundrakant.

Per Skram.

Hälsningar till herr Kurt Frankman
från oss alla

Ludvig Fredriksson
Box 9 Löbrot.

Löberöd den 9 Okt. 1939

Aurstr. kv.Om linberedning.

Sist i Maj månad såddes linfröt, när linet hade växt till ungefär 30 cm höjd lukades det, (befriades från ogräs) när (knepelen) blomknopparna blevo mogna drogs det upp ur jorden med händerna, sattes omedelbart i stukor på fältet, där stod det tills linet fått en brunaktig färg när det fått denna färg, togs det bort och in på lojan, sedan repades det på en repa ett redskap som bestod av en bräda vara vora fästas cirka 12 cm långa spritiga järntaggar, i brädan vora fästade ben på vilket repen stadigast fästspikats, & linet drogs genom dessa taggar och befriades på så sätt från knepelen, sedan ^{detta} arbete utfäktats tröskades knepelen för på fröt ur dessa. Sedan utbröddes linet på en åker var på väcte klöver att allmogens utbrödde linet på en klöveråker berodde där på att marken var mera hård där än på en vara som eller havre hade växt, dels därför att man mera kunde tillvarata vartenda strå lin, då markens yta vore grön vilket ej var fallet med i den avhuggna havreåker som hade samma färg som linet. Linet som utbröddes mycket tunt låg där tills det blev färdigt för vidare bearbetning, man provade linet om det var färdigt på så sätt att man gnuggade det mellan händerna, föll då (skäverns) ytterholjet från

så att man kunde se själva limet, ~~därefter~~ rävsades
det ^{slammigare} vilken procedur var mycket nogg, så att limet ej
blev fört utan låg så rakt som det växt, därefter grävdes
ett hål i jorden två meter djupt vanligen i en skog eller
annan lugn plats, detta hål som var $1\frac{1}{2}$ m. bredt
och ungefär lika långt kallades för "brudehål" eller
(brudestuan) brudestugan, över hålet i jämnhöjd med
markytan placerades läkten, varpå limet lades,
sedan eldades ner i hålet varvid man fick vara
mycket försiktig, så att icke lågorna nådde limet
som låg ovanför, innan man eldade såg man efter
så att icke stråna hängde ned över eldhärden.

3 På läktena låg limt fullt det var riktigt torrt och varmt, ju torrare det var desto bättre gick skävorn ifrån, därefter bröts det å en "håg" bråk, ett redskap som bestod av en bräda vari djupa färor voro skurna, bräden var fastspikad på fyra ben, genom att lyfta limt upp och ned, och fucha det mot färomna bröts skävorn som vanligtvis var styv och hård, nästa procedur var skäkningen, som skedd å en skäktesot vari ~~ett djupt~~ en djup medskärning var gjord i den ^{eniga} bräden av densamma, man lade limt i (erholningen) eller medskärningen varvid man höll med ena handen i den ena ändan av limt samtidigt som man höll med andra handen i skäktesot fränt (ett redskap liknande en kort protig sebel, som var ungefär 15 cm bred och 40 cm lång) och slog då av skävorn, den första skäkningen kallades "skidjättingen" då det grövsta av skävorn slogs ifrån, vid den andra "rensättingen" togs resten av den finare skävorn ifrån, sedan lockades limt som tillgick så, att man tog så mycket som man kunde gripa om med ena handen, på limt slogs nu en knut så långt ut i ena ändan av det samma som möjligt. Denna knut gjorde att man hade ett stadigare grepp i handen, ~~na~~ när det skulle "håglas" häckla, när man häglat ena ändan av limt löstes knuten upp, varefter en knut slogs i den andra ändan av limt därefter fick den skäglade delen genomgå samma procedur, häglan bestod av en bräda, varpå långa järntaggar voro fastsatta, även detta redskap var fastspikad å fyra ben, genom att draga limt

4/ genom dessa järntaggas "gick" de så kallade blåorna
det grövsta lintet ifrån, medan däremot ~~blåorna~~ hörns
det finare blev kvar i handen, sedan man taglat igenom
allt lint första gången, uppspades det ånyo med hörns
varvid något av detta blev till blånor. Blåorna kardades
först och därefter spunnos de, medan däremot hörns.
Spunns som den var, hörns användes till finare linnetyg,
såsom lärft och dräll, och blåorna till skjortor, lapar
och dylikt, sedan garnet var spunnet, kokades det

och sedan värdes det. Efter värningsen kokades
 timmeräckorna, och utbruddes på en klöveråker för blekning.
 När det blivit tillräckligt vitt syddes det!
 Jag har här så utförligt som möjligt skildrat bearbetning
 en, av linn i alla dess olika former.

Efter skörden av säden!

Några dagar efter det sista lasset körts in, bjöds på kaffe
 och kakor av husbondefolket, sedan dansades i magasinens
 sedan vankades smörgåsens stora som brödet var,
 så kallade "rontenomskivor" var på fanns ost-, korv-
 och köttskivor, när smörgåsarna ätits, dansades sedan
 till bortåt smätimmarna.

Som tillägg i mitt förra brev om vad jag skrev angående
~~en~~ när kon föddes till tjuren vill jag anföra följande.
 Det betydde stus om man mötte en kvinna, när kon
beddes i väg till tjuren, kon "fo" sig ej då, eller med
 andra ord kon blev ej befruktad. Gåg ~~man~~ personer
 som ledde kon, en kvinna på avstånd beddes kon in
 på en avtagväg, eller i en skog för att slippa möta
 kvinnan, vanligtvis tillgick det så under äldre tider
 att en hemmarvarande son, eller dräng, gick från
 gården, en stund innan kon beddes från sitt stall
~~och~~ så att denna mansperson som eller drängens
 blev den förste som mötte kon ~~en~~ när möte med
 en man betydde fur, en kvinna kunde ju också

~~11~~ 6
betyda tur om den av kon ledde personens kunde
på avstånd se och igenkänna en bekant som födt
barn utom äktenskapet, man sade möta en "hosa"
betyder tur, när man ledde kon från fjuren
var risken ingen, då betydde det ingenting vem
man mötte. Ludvig Fredriksson Bot & Böteröd.

Linets Sädd och skörd.

Linfröet säddes med hand, helst efter klöva. Sen linet var uppkammit och väst och innan blamningen börjat, lukades allt agräs bort, linet får sedan växa tills blomfröet blir utväst och får en brun färg. Sen linet blir mycket skördas det (Käskas) upp med rot, bands det i små kavar en handfull och sattes upp i kupor. Sen det då blev väl löst agrades fröet (knubblat) av på en sepa. Linet breddes ut tunnnt helst på rågstubb, en tre veckors tid. Linet agrades sedan upp med en rätusa (riva) och bands i stora kavar.

Linets Lockning och brytning.

Linet lockas på en så kallad "bydestua", Man grävde ett djupt hål i jorden ungefär en manshöjd, sten lades vid båda sidor och ovanpå dessa sidos lades spjällar eller stakar räta tätt. På botten av bydestuan eldades tork och ved och ovanpå spjällorna breddes ett tunnnt lager lin att torka av värmen. När linet blev löst bröts det på en "braug". Brytten prägisk så länge tills skalen (schäven) gick av linet. När detta var gjort skäklades linet på en "skättygöl".

med "Skättelrä". Genom skäkningen blev där två sorters lin och "Skättelvall".

Linets trågning

Linets tråglades först på grovtrågl, som på fintrågl. Från trågningen blev tre sorters lin, grovblänne, finblänne och trår. Hovin vreds i lochar och bands i fransar, blänorna kardades och rullades upp i "katta". När det var gjort spjanns blänorna till garn "blånsjau". Blänorna lades på spinnsrocken i en klunga. Hovin eller linet vreds som en "uppsjannare" på spinnsrocken och spjanns mycket fint till rullen blev full, som sattes rullen på en "rullvinga" och tråpades på en tråpa (vinga, till ett stycke garn).

Linets blekning

Det garnet blev uppsjannat vidlag blekningen på följande sätt. Garnet lades i blöt i kalla vatten ett par dagar, som kladdade man garnet med klockack som upplöstes i kallt vatten. Garnet fick ligga i klocklösningen ungefär en timmas tid, som togs det upp och kaktas i luft ett par timmar. Garnet togs upp och skäddes och hängdes ut på stänger mot solen till blekning. När garnet var blekt tråpades garnstycket och banden "lästes" med en garnbölle, för att garnet skulle bli mjukare att väva.

Linet användes i långa ränder för olika ändamål t. ex.
duktyg, lakar, handdukar, änggåll. m. m.

Ränderna koktes sedan från mytt, tankades upp
och skäljdes och breddes ut från äng, tidigt på
morgnonen bränt innan solens uppgång och gick
kvarligga, tills solen gått ner, från kvällen.

Om möjligt de gamlas tra och sägen skulle ränder
breddas maj och augusti och inte månader
P. uti för då gick då jordslag och rost i tyg.

Följande församling har utfört från början
till slut detta arbete.

Högscivil, Högscivil i oktober 1933

Kils Håkberg, Anna Håkberg, Gerda Håkberg

Dikt om Himels levnads äden.

Jag var en jungfru, fullt smärt och skän, Min hjäl var
 Ullas söke och var grön, Regnskyar äro mitt levnads drog,
 mina ljusblå ägan äro dem låga, men länge varade ej
 min lycka, fast länge var jag mä de andra Lycka, En dag
 sig hände uppi min äng, en hop av flickor de samma
 i fläng, de gjorde mig genast a sorg och ve, Ty aldrig mer
 fick jag himmelns se, De rusa och ryckte mig upp ur
 mitt hem, Mitt unga lin Luangs jag giva dem, Sen
 tänktes jag nu i djupan sjä och buddes och värdades
 sedan som trä, Mina lemmar de brötas i Tusende stycken
 och därav brade de glädje mycket, Sen föddes jag
 till en kväddedans, där bandes min kropp i mäng
 knut och trass, mitt trä det kammades mycket slätt,
 av vassa Länder allt på mig helt nött, Jag tjänar på pinn-
 rockens levd som trä, Till flickan fingrarna i mig fås.
 Hon snappar och snor mig till långt in på kväll, men också
 jag skyndar till rullen så snäll, Jag traspas och vapas och
 sedan upplindas på västalen sovrös och sedan upphindes
 och spolen med skytteln springer i kapp, men får dock
 av västskeden mängot rapp, Sen buddes jag ut på ängen
 lång som jag är, att salen må göra mig snövit och skän.
 Sen må jag lages leat från den gröna äng, Jag händer jag
 vydu en kånungs räng, Till graven med fattig och rik
 får jag lända och därmed mitt levnadslepp Lagen
 sin ända.

Hälsning den 25/ 1938

110
 Lina Moberg.

1

En gammal kvinna som haft sitt barndomshem i Högseröds församling i Frosta härad, talar om sina minnen från 1880-90 Fallets linberedning. Vi brukade att byta arbetshjälp i byn så att vi samlades i tidig morgonstund på den gård där arbetet skulle utföras för dagen. Brytningen av linet sköttes av karlarna med sina "brägar" sedan det först forskats över elden i "brydestuan" först krösades det ~~därefter~~, så att det blev böjligt samt arbetades så att de största skävorna larmade, sedan vreds det ihop i fottar som kallades "hände" och stoppades i säckar så att det ej blev ackför kallt till dagens fi. Då samlades vi flickor med varsin sitt "skätteträ" och "skättepod" för att skätta linet. Vi placerade oss på en loge med två långa bänkar mot varandra på vederbörligt avstånd. De som sutto vid ena sidan skulle "skidskätta" d. v. s. ta de största skävorna, sedan kastades linet till motsatta sidan för att renskättas av de äldre i laget. Det var ett styft arbete och damm och skävornas yrde omkring så att ^{vi} man fick både näsa och hals stoppade. Men tiden gick så fort under skämt och glam. När vi under arbetet avlägsnade oss på någon stund blev på bakridan av vårt skättes ritat namnet på någon guse, som tillgick så att man spottade på trädet och ritade med fingret samt sedan skakade skättafall över så att skävorna blevo sittande på namnet. Var namnet inte utfykt så blev det avtarkat på ryggen på den som misstänktes hava skrivit det.

2
Efter kvällsmaten stannade vi alltid en stund under
muntert samtal sjöng visor till harmonika samt underhölls
av spökhistorier av de äldre i gården, som de själva hade sett.
När vi sedan skulle ut i den mörka kvällen och skildes för
att gå var och en till sitt, förbi skogsdungar och mörkel-
gravar, då tyckte man sig höra "skorsman" lykttegubbar
och bäckhästen fassa runt omkring, så att när man sonet
inom hemmets port och slog den i lås efter sig, drog man
en lättnadens suck och tackade Gud att man var
bevarad för mörkrets makter den gången.

Sedan häcklades linet och kardades, så var det att sitta
vid spinnrocken hela vintern, det var ett enfarmigt arbete
men det dugde inte att knota. När jag betraktar några
"lockar" lin samt mina vävnader av lin från hemmets jord
då tänker jag med vördnad på de gamla kära och dära
arbetsfyllda och mödosamma liv.

En Mia Nilsson

m. s. l. Flura

önskar gott nytt år.